

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 8Cdo/103/2019
Identifikačné číslo spisu: 5714216439
Dátum vydania rozhodnutia: 29.05.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Oľga Trnková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:5714216439.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu X., bývajúceho v Z., zastúpeného JUDr. Gabrielou Kľačanovou, advokátkou v Martine, A Kmeťa 28, proti žalovanej KOOPERATIVE poisťovni, a.s. Vienna Insurance Group, so sídlom v Bratislave, Štefanovičova 4, IČO: 00 585 441, zastúpenej JUDr. Baltazárom Mucskom, advokátom v Bratislave, Vajnorská 55, o 20 000,- €, vedenom na Okresnom súde Martin pod sp. zn. 15 C 319/2014, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 25. septembra 2018 sp. zn. 5 Co 168/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobcovi priznáva náhradu trov dovolacieho konania proti žalovanej v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Martin (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 11. apríla 2018 č. k. 15 C 319/2014-208 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi nemajetkovú ujmu 10 000 € do troch dní od právoplatnosti rozsudku. (výrok I.). Vo zvyšku žalobu zamietol (výrok II.). Rozhodol, že žalobca má právo na náhradu trov konania voči žalovanej z prisúdenej sumy 10 000 € v plnej výške s tým, že o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozsudku samostatným uznesením (výrok III.). Súd prvej inštancie uviedol, že predmetom konania je náhrada nemajetkovej ujmy v súvislosti s dopravnou nehodou, ktorá bola spôsobená žalobcovi poistencom žalovanej 10. decembra 2012 a to vo výške 20 000 €. Keďže vychádzal z právneho názoru vysloveného v predchádzajúcom uznesení krajského súdu, že je daná pasívna legitimácia žalovanej, pokračoval ďalej ohľadom merita veci v súvislosti s nárokom na náhradu nemajetkovej ujmy. Po citácii aplikovaných zákonných ustanovení, ustálení skutkového stavu uviedol, že je nepochybné, že predmetná dopravná nehoda, pri ktorej žalobca utrpel poškodenie zdravia, znamenala zásah do jeho súkromného a rodinného života a teda zásah do jeho osobnostnej sféry, ktorá požíva ochranu v zmysle § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka. Následky poškodenia zdravia žalobcu a dopad dopravnej nehody na jeho súkromný a rodinný život boli nie zanedbateľné a intenzita tohto zásahu je značná a nenapraviteľná tak, ako vyplýva z vykonaného dokazovania, na ktoré podrobne poukázal. Dospel preto k záveru, že boli splnené podmienky pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy titulom neoprávneného zásahu do osobnostnej

sféry žalobcu. Čo sa týka výšky nemajetkovej ujmy za primeranú, z uvedených dôvodov, považoval sumu 10 000 €. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 255 ods. 2 CSP.

2. Krajský súd v Žiline (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalovanej rozsudkom z 25. septembra 2018 sp. zn. 5 Co 168/2018 rozsudok súdu prvej inštancie v odvolaní napadnutej časti potvrdil. Výslovil, že v ostatnej časti nenapadnutej odvolaní, v ktorej žalobu zamietol, ponecháva rozsudok súdu prvej inštancie nedotknutý. Žalobcovi priznal voči žalovanej náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu s tým, že o výške trov rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník. Konštatoval, že súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav, vecne správne rozhodol. Jeho rozhodnutie zodpovedá zákonným požiadavkám kladeným na odôvodnenie rozhodnutia. Venoval dostatočný priestor posúdeniu uplatnenému nároku na náhradu nemajetkovej ujmy. Podrobne rozobral jednotlivé aspekty tohto nároku, pričom vykonané dokazovanie podporuje jeho závery o opodstatnenosti a dôvodnosti uplatneného nároku ako aj o jeho priznanej výške. Námietky žalovanej preto v tomto smere vyhodnotil za nedôvodné.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná dovolanie, ktoré odôvodnila poukazom na § 421 ods. 1 písm. c/ CSP argumentujúc tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky (vecnej pasívnej legitímácie poisťovne v spore o náhradu nemajetkovej ujmy), ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Žalovaná mala za to, že konajúce súdy nesprávne právne posúdili vec a vo svojich rozsudkoch dospeli k neudržateľným právnym záverom. Trvala na absencii pasívnej vecnej legitímácii v danom spore. V tomto kontexte poukázala najmä na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 168/2009 z 20. apríla 2011, sp. zn. 8 Cdo 219/2016 z 15. mája 2017, sp. zn. 3 Cdo 301/2012 z 31. marca 2016. Považovala za zrejmé, že v predmetnej otázke absentuje rozhodnutie Veľkého senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, pretože v prípade absencie zjednocujúceho právneho stanoviska v otázke zásadného právneho významu neexistuje žiadne rozhodnutie, ktorým by bola definitívne vyriešená predmetná otázka. Za zásadné pochybenie súdov považovala aj skutočnosť, že priznali nemajetkovú ujmu napriek tomu, že nárok na ňu nebol preukázaný. Súdy sa nedostatočne vysporiadali so skutočnosťou, že náhrada škody na zdraví a náhrada nemajetkovej ujmy sú dva samostatné nároky, ktorých dôvod náhrady musí byť odlišný. V konaní preukázané skutočnosti je podľa jej názoru možné subsumovať pod náhradu škody na zdraví a žalobca nijako neodôvodnil nárok na priznanie nemajetkovej ujmy. Teda súdy sa podľa jej názoru nesprávne vysporiadali so skutkovým stavom a so samotnou konštrukciou žaloby. Mala za to, že aj výška priznanej nemajetkovej ujmy je neprímerane vysoká. Vzhľadom na vyššie uvedené navrhol, aby dovolací súd dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zmenil tak, že žalobu voči nej zamietal a zároveň žiadala o odklad vykonateľnosti napadnutého rozsudku.

4. Žalobca navrhol dovolanie odmietnuť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky nezistil splnenie predpokladov pre odloženie vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 1 CSP a v súlade s ustálenou praxou tohto súdu o tom nevydal samostatné rozhodnutie.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie bolo podané včas (§ 427 CSP) a naň oprávnenou osobou (§ 424 CSP), zastúpenou v zmysle § 429 ods. 1 CSP skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, pričom dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

7. Podľa § 419 CSP, proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

8. Podľa § 421 ods. 1 CSP, dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolaťel'a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod. V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolaťel' vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

10. Žalovaná v dovolaní vymedzila konkrétnu právnu otázku: „Či v spore o náhradu nemajetkovej ujmy je daná vecná pasívna legitímácia poisťovne“. Súčasne tvrdila, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Prípustnosť dovolania teda vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. c/ CSP.

11. Dovolací súd v prvom rade posudzoval, či ide o otázku, ktorá je v zmysle tohto ustanovenia rozhodovaná rozdielne (t. j. riešená nejednotne).

12. Z § 421 ods. 1 písm. c/ CSP vyplýva, že za relevantnú zákon označuje otázku, ktorá „je“ (teda nie „bola“) dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Z uvedeného teda plynie, že dôležitá je v tomto smere súčasná nejednotnosť rozhodovania dovolacieho súdu (teda nie minulé, už prekonaná a neexistujúca rozdielnosť rozhodovania).

13. Prvým rozhodnutím dovolacieho súdu, na ktoré poukázala žalovaná s cieľom preukázať rozdielnosť rozhodovania v zmysle § 421 ods. 1 písm. c/ CSP, je rozhodnutie najvyššieho súdu z 20. marca 2011 sp. zn. 4 Cdo 168/2009. Dovolací súd v ňom podal výklad ustanovenia § 4 zákona č. 381/2001 Z.z., z ktorého vyplýva, že predmetné zmluvné poistenie kryje nároky explicitne uvedené v citovanom ustanovení § 4 zákona č. 381/2001 Z.z. z titulu zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, nie však iné prípadné nároky vzniknuté z iného titulu. Posudzoval otázku pasívnej legitímácie žalovanej poisťovne v konaní o náhradu nemajetkovej ujmy v zmysle § 4 ods. 2 písm. a/ zákona č. 381/2001 Z.z. so záverom, že pasívna legitímácia poisťovne v konaní o náhradu nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 381/2001 Z.z. nie je daná.

14. Druhým rozhodnutím je rozsudok najvyššieho súdu z 31. marca 2016 sp. zn. 3 Cdo 301/2012, kde najvyšší súd konštatoval, že do pojmu náhrady škody a nákladov v zmysle § 4 ods. 2 písm. a/ zákona č. 381/2001 Z.z. nemožno subsumovať náhradu nemajetkovej ujmy. Povinnosť poisťovne na plnenie z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla sa nevzťahuje na nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vyplývajúci z § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, z čoho vyplýva záver o nedostatku pasívnej legitímácie poisťovní pri náhrade nemajetkovej ujmy.

15. Tretím označeným rozhodnutím je rozhodnutie najvyššieho súdu z 15. mája 2017 sp. zn. 8 Cdo 219/2016, v ktorom rovnako ako vo vyššie uvedených rozhodnutiach najvyššieho súdu, dospel najvyšší súd k záveru, že podľa súčasne platnej právnej úpravy možno nemajetkovú ujmu za zásah do osobnostných práv uplatňovať len mimo rámec inštitútu zodpovednosti za škodu, t. j. podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, a teda povinnosť poisťovne na plnenie z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla sa nevzťahuje na právo na náhradu nemajetkovej ujmy vyplývajúcej z ustanovenia § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka.

16. Treba poukázať na rozhodnutie najvyššieho súdu z 31. júla 2017 sp. zn. 6 MCdo 1/2016, ktorým poukazuje na rozdielnosť doterajšej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu, nakoľko daným rozsudkom najvyšší súd mimoriadne dovolanie zamietol a v dôvodoch svojho rozhodnutia poukázal na nutnosť vychádzať z chápania pojmu škoda v komunitárnom práve. V odôvodnení vysvetlil, že pri výklade pojmu škoda pre účely zák. č. 381/2001 Z.z. treba vychádzať z chápania tohto pojmu v komunitárnom práve, pretože citovaný zákon bol výsledkom transpozície smerníc Európskej únie, ktoré boli nahradené toho času platnou smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2009/103/ES zo 16. septembra 2009 o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a o kontrole plnenia

povinnosti poistenia tejto zodpovednosti. Táto smernica síce nedefinuje pojem škoda, ale z jej textu je zrejmé, že pod týmto pojmom rozumie osobnú ujmu a škodu na majetku, resp. používa slovné spojenie utrpenie „ujmy alebo škody“, či používa pojmy „akákoľvek ujma alebo škoda“ alebo „akákoľvek škoda“, z čoho je zrejmé, že komunitárne právo chápe škodu ako majetkovú a aj nemajetkovú ujmu, resp. za ujmu považuje škodu majetkovú a aj nemajetkovú. K záveru o potrebe krytia náhrady nemajetkovej ujmy z povinného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla dospel dovolací súd s prihliadnutím na samotný účel povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel zohľadňujúc skutočnosť, že neoprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby bol vyvolaný prevádzkou motorového vozidla, v súvislosti s ktorou vzniknutá zodpovednosť za spôsobené škody je predmetom povinného zmluvného poistenia v zmysle zák. č. 381/2001 Z.z.

17. Dovolací súd poukazuje na skutočnosť, že po vydaní rozhodnutia z 31. júla 2017 sp. zn. 6 MCdo 1/2016, najvyšší súd nevydal rozhodnutie, ktoré by v porovnaní s týmto rozhodnutím bolo založené na odlišných právnych záveroch. Žalovanou nastolená otázka bola najvyšším súdom posudzovaná v súlade so závermi vyjadrenými v uvedenom rozhodnutí napríklad už v rozhodnutiach z 27. februára 2018 sp. zn. 6 Cdo 206/2017, z 27. februára 2018 sp. zn. 6 Cdo 143/2017, zo 14. júna 2017 sp. zn. 3 MCdo 1/2016 a z 29. novembra 2018 sp. zn. 6 Cdo 80/2018, sp. zn. 8 Cdo 6/2018 z 27. septembra 2018.

18. K otázke pasívnej legitímácie poisťovne v sporoch o náhradu nemajetkovej ujmy, bolo v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 8/2018 uverejnené rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. júla 2017 sp. zn. 6 MCdo 1/2016 pod č. 61 s právnou vetou: „Škodou pre účely zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zmien a doplnení je aj nemajetková ujma spočívajúca v zásahu do osobnostných práv spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. V spore o náhradu takejto ujmy je poisťovňa pasívne legitimovaná“.

19. Výskyt rozdielných rozhodnutí v skutkovo rovnakých, prípadne podobných veciach je prirodzenou súčasťou v zásade každého súdneho systému, ktorý nie je založený na precedensoch ako prameňoch práva (viď m. m. nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 51/2014).

20. Najvyšší súd v rozsudku z 10. novembra 2016 sp. zn. 3 Cdo 174/2016 vyslovil, že aj v rozhodovacej praxi senátov najvyššieho súdu môže byť niekedy riešenie interpretačných a aplikačných problémov(odstraňovanie nejednotností) spojené s procesom postupného zjednocovania názorov, v počiatkových fázach ktorého nie je vylúčená možnosť výskytu rozhodnutí spočívajúcich na odlišných alebo až protichodných názoroch. Právny poriadok Slovenskej republiky predvída možnosť existencie rozdielných právnych názorov súdov v skutkovo rovnakých alebo podobných veciach a upravuje procedúru, prostriedky a nástroje, ktoré majú zabezpečiť koherentnosť judikatúry (k tomu viď napríklad ustanovenie § 22 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov). Tento mechanizmus spočíva najmä v inštitúte zverejňovania súdnych rozhodnutí zásadného významu najvyšším súdom a v inštitúte prijímania stanovísk k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov plénom najvyššieho súdu alebo príslušným kolégiom najvyššieho súdu. Uvedené rozhodnutie bolo aj ako judikát zverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 3/2017 pod č. 17.

21. Dovolací súd považuje označené rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 6 MCdo 1/2016, 6 Cdo 143/2017, 6 Cdo 206/2017, 8 Cdo 6/2018 za rozhodnutia, ktoré predstavujú ustálenú prax v riešení otázky pasívnej legitímácie poisťovne v spore o náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej prevádzkou motorového vozidla, od ktorej sa odvolací súd neodklonil. Touto ustálenou praxou bol zároveň prekonaný právny názor uvedený v rozhodnutiach Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 168/2009, 4 Cdo 139/2011, 8 Cdo 219/2016, 3 Cdo 172/2012 a sp. zn. 3 Cdo 301/2012. Nebol preto splnený predpoklad prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. c/ CSP, t. j. rozdielna rozhodovacia činnosť dovolacieho súdu v danej otázke.

22. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalovanej ako procesne neprípustné podľa § 447 písm. c/ CSP odmietol.

23. Dovolací súd sa ostatnými dovolacími námietkami žalovanej nezaoberal, keďže v dovolaní síce poukázala na dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. c/ CSP, ale v ďalšom obsahu dovolania s výnimkou otázky pasívnej legitímácie poisťovne sa zaoberala len nesprávnym právnym posúdením prejednávanej veci prvoinštančným, ako aj odvolacím súdom, teda uplatnený dovolací dôvod nevymedzila spôsobom zodpovedajúcim ustanoveniam § § 432 až 435 CSP. V prípade dovolacieho dôvodu (a zároveň dôvodu prípustnosti dovolania) spočívajúceho v nesprávnom právnom posúdení veci je dovolateľ povinný dovolací dôvod vymedziť tvrdením nesprávneho právného posúdenia takej právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a pri ktorej riešení sa odvolací súd buď odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, alebo ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Dovolateľ je teda povinný jednak sformulovať právnu otázku, ktorá bola pre rozhodnutie odvolacieho súdu (predstavujúce primárny predmet prieskumu v dovolacom konaní) rozhodujúcou a okrem toho v dovolaní jednoznačne uviesť i to, v čom vidí prípustnosť dovolania, t. j. ktorý zo skutkových podstát z ustanovenia § 421 CSP dovolateľovi nepôjde vytknúť, ak ju uvedie nesprávne, prípadne vôbec (napr. preto, že pri podávaní dovolania vychádza z presvedčenia o neriešení právnej otázky dovolacím súdom, hoci táto už riešená je, a to buď ustáleným spôsobom odchylným od riešenia ponúkaného odvolacím súdom alebo rozdielne), od požiadavky na sformulovanie právnej otázky (prinajmenšom tak, aby bolo zrejmé, v čom má byť právne posúdenie veci odvolacím súdom nesprávnym), ustupovať nejde.

24. Ak v dovolaní absentuje vyššie uvedené vymedzenie, súd nevyvíja procesnú iniciatívu smerujúcu k doplneniu dovolania. Jediný prípad, v ktorom súd výnimočne vedie dovolateľa k tomu, aby svoje dovolanie niečím doplnil alebo nedostatok niečoho v dovolacom konaní odstránil, vyplýva totiž z ustanovenia § 436 ods. 1 CSP a dopadá na odstraňovanie vady principiálne povinného zastúpenia dovolateľa v dovolacom konaní advokátom, ak o takejto povinnosti nebol dovolateľ (vôbec alebo riadne) poučený v odvolacom konaní; tu ale o takýto prípad nejde. Sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo prosté spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci, ale významovo kritériám uvedeným v § 421 ods. 1 CSP, resp. § 432 ods. 2 CSP nezodpovedajú.

25. Vzhľadom na to, že žalovaná nevymedzila uplatnený dovolací dôvod s výnimkou otázky pasívnej legitímácie žalovanej spôsobom uvedeným v § 432 ods. 2 CSP, dovolaciemu súdu neostávalo nič iné, než jej dovolanie aj vo zvyšných otázkach podľa § 447 písm. f/ CSP odmietnuť.

26. O náhrade trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

27. Senát najvyššieho súdu rozhodol pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.